

POETS' CORNER

D. SAM ABRAMS

Sagues a la vista

Els vagons dels trens dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya són un excel·lent observatori per descobrir els canvis profunds que es van produint en els hàbits de lectura de la gent. Ara mateix pots veure com les persones de totes les edats desenfunden de motxilles, bosses o carteres llibres gruixuts que voregen el miler de pàgines. Aquests dies, al llarg de cada trajecte entre Barcelona i Sant Cugat, pesco diversos lectors o lectores literalment devorant *Jo confesso*, de Jaume Cabré, sense que el preu, el pes o l'extensió del volum sigui cap inconvenient.

Detecto que ha tornat amb molta força el gust per les novel·les llarguïssimes, la lectura de les quals dura dies i dies. És més, crec que part del furor que ha causat la nova novel·la de Cabré és que el text omple precisament 998 pàgines ben atapeïdes. I quatre anys abans, el 2007, les extraordinàries 1.111 planes de *Vida y destino*, de Vasili Grossman, no

van intimidar els lectors i l'obra es va convertir en un autèntic fenomen de l'any literari. Tant és així que l'editorial, Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores recentment ha intentat, sense el mateix èxit, repetir l'operació amb *Una causa justa*, la primera part de l'obra mestra de l'autor.

I això que no costa gaire feina recordar com el magnífic autor angloindi, Vikram Seth, va sorprendre el món sencer quan va publicar la seva genial *opera prima*, *Un bon partit* (1993), que va assolir les 1.349 pàgines en la primera edició de Phoenix House. En definitiva, Seth volia retre un homenatge a les grans novel·les del segle XIX com ara *Guerra i pau*.

Justament, el reclam publicitari es vantava del fet que era la segona novel·la més llarga de la llengua anglesa, després de *Clarissa, or the History of a Young Woman* (1748), de Samuel Richardson, que va arribar a les 1.536 pàgines, i en lletra molt petita. En la seva gira de promoció a l'Institut Britànic de Barce-

H

Ha tornat amb molta força el gust per les novel·les llarguïssimes, que duren dies i dies

lona, Seth va gosar definir la seva obra com "una novel·la maximalista", que tenia la intenció de ser una "estaca definitiva al cor de la literatura minimalista".

Els temps han canviat i, evidentment, els formats de la literatura també. El que era una excentricitat polèmica per cridar l'atenció, en el cas de Vikram Seth s'ha convertit en un hàbit ben arrelat entre els lectors i lectores d'avui. I em sembla que la raó del perquè és fàcil d'explicar. El nostre món es caracteritza per la liquiditat, la volatilitat, la caducitat de tot, absolutament tot. Res no dura. Tot es consumeix amb una rapidesa espordidora. Tot acaba convertint-se en terra cremada. I aquestes novel·les llargues donen un profund sentit de plaer als lectors i lectores d'ara perquè encarnen la garantia d'una certa durabilitat, solidesa, fermesa i permanència. La lectura d'aquestes obres monumentals reconforta i demostra que no tot s'ho emporta el vent. *

"El nostre món es caracteritza per la liquiditat, la volatilitat, la caducitat de tot, absolutament tot. Res no dura. Tot es consumeix amb una rapidesa espordidora. Tot acaba convertint-se en terra cremada. I les novel·les llargues donen un profund sentit de plaer als lectors i lectores d'ara perquè encarnen la garantia d'una certa durabilitat, solidesa, fermesa i permanència"

MESTALL QUE VIANDA

LLUÍS LLORT

Negre i groc, i no és un taxi de Barcelona

Sóc un mal documentalista. L'exhaustivitat que exigeix una recerca rigorosa m'escota només de plantejar-me-la. Valoro, però, un assaig ben elaborat que arriba fins al fons del tema, des de totes les perspectives i amb totes les dades.

Aquest és el cas de *La cua de palla: retrat en groc i negre*, escrit per Jordi Canal i Àlex Martín i publicat per Alrevés. Es tracta d'un llibre que recull la història d'una col·lecció mítica de novel·la negra publicada per Edicions 62 i dirigida per Manuel de Pedrolo del 1963 al 1970. En aquella primera etapa es van publicar una setantena de títols, el bo i millor de la literatura internacional de lladres i serenos. O això es pretenia.

El 1981 es va relançar la col·lecció batejada com a Seleccions de la Cua de Palla, dirigida per Xavier Coma (que fa el pròleg de l'assaig de Canal i Martín), especialista en novel·la negra nord-americana. En aquesta segona etapa es van publicar cent seixanta-quatre títols més. Del 1996 al 1998 es va publicar dins la

col·lecció El Cangur, també de 62. Finalment, el 2006 va tornar a aparèixer com La Nova Cua de Palla i des del 2009 dins la col·lecció La Butxaca. És a dir, ha tingut un recorregut amb més etapes que el Tour de França!

Els autors ja diuen que parlar de La cua de palla "és traçar una història de gairebé cinquanta anys, atzarosa, plena d'alts i baixos, de grocs i negres, que ha portat i encara porta molta cua". I és que les traduccions al català de bones novel·les negres ja era molt valuosa quan es va fer, a inicis dels anys seixanta, però hi ha un afegit que cal destacar: les portades i el disseny de la col·lecció de Jordi Fornas, que va morir l'1 de setembre passat a l'edat de 83 anys. Fornas va unir el negre amb el groc perquè el contrast és fort i atractiu, molt modern per a l'època, a més de la tendència cromàtica europea de denominar groga la novel·la policíaca i negra, la negra. A banda del color, l'encert de les portades amb imatges esquemàtiques i sovint carregades de sensualitat va ser exemplar.

Portada de l'assaig de Jordi Canal i Àlex Martín

No tinc espai, però caldria esmentar els noms dels autors publicats (Hammett, Chandler, Le Carré, Simenon, Dürrenmatt, Highsmith... el mateix Pedrolo), però també dels traductors (Pedrolo, M. Aurèlia Capmany, Joaquim Carbó, Rafael Tasis, Josep Vallverdú, Ramon Folch i Camarasa...), tots els títols, totes les portades, fins i tot anuncis de premsa, totes les adaptacions cinematogràfiques... Qui vulgui això, que busqui aquest assaig de dos veritables especialistes i impulsors del gènere, Àlex Martín i Jordi Canal, i també podran gaudir de l'anàlisi, acurada i basada en els molts comentaris (convenientment anotats a peu de pàgina) publicats a la premsa per tothom que ha tingut alguna cosa a dir de l'ascens i decadència d'una col·lecció mítica. *